

"ונשיא בעמך לא תאור - בעושה מעשה עמך"

האם מותר לקלל רשע?

ספר החינוך (מצוה רלא)

שלא לקלל אחד מישראל בין איש בין אשה
מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונם לברכה [שבועות ל"ה ע"א] שאסור לקלל בשום ענין, ומכל מקום אינו לוקה אלא המקלל בשם מן השמות, כגון יה, שדי ואלוה וכיוצא בהן, או בכינוי מן הכינוי, כגון חנון, קנא וכיוצא בהן. ובכל לשון שקילל בשם או בכינוי חייב, שהשמות שקוראין בהן הגוים להקדוש ברוך הוא הרי הן ככל הכינויין. ומה שאמרו [שם ל"ו ע"א] שאפילו המקלל את עצמו לוקה, שנאמר [דברים ד', ט'] השמר לך ושמר נפשך מאד.

מנחת חינוך (שם, אות ד)

והנה המקלל רשע השמיט כאן הרב המחבר, ומבואר בש"ס שם ובר"מ שם דפטור דכתיב [שמות כ"ב, כ"ז] בעמך, דוקא בעושה מעשה עמך. ועיין בלשון הגמרא שם דפטור, נראה דאיסורא איכא, וכבר הבאתי לעיל [שם] דכל מקום דפטור הוא אסור רק מדרבנן כמו בשבת, מ"מ זה דוקא אם קילל בכינויין כגון רחום וחנון, אבל בשמות המיוחדים נראה דאיכא איסור עשה, עיין תמורה ג' ע"ב מחמת דמוציא שם שמים לבטלה ועובר על עשה את ה' אלקיך תירא [דברים י', כ'], ובפרט בשם המיוחד הויה ברוך הוא וברוך שמו או בשם א"ד.

הגרא"מ שך (אבי עזרי - ממרים ה, יב)

האיסור שנלמד מקרא דמקלל אביו ואמו וגוי שם לא איתמעית באם אינו עושה מעשה עמך, ולכן אסור אף אם אינו עושה מעשה עמך, וכ"ז הוא רק בקללת אב ואם, שיש קרא מקלל אביו ואמו וגוי שמזה ידעינן איסור אף באינו עושה מעשה עמך, אבל בקללת כל אדם שכל האיסור הוא רק מהקרא שנאמר ביה הלאו לא תקלל חרש ונשיא בעמך לא תאור, וקרא הזה הלא הוא רק בעושה מעשה עמך, וע"כ אין איסור ג"כ ולכך שפיר הדין שמילט לייטינן ליה משום שאינו עושה מעשה עמך ואף שבקרא לא תקלל חרש לא כתיב האי מיעוט, סוברת הגמ' שלענין הלאוין למידין אחד מהשני וכמו בנשיא לא נאמר הלאו באם אינו עושה מעשה עמך כך הוא בלא תקלל חרש ודוק היטב, וראיתי במניח מצוה רל"א שכתב שאף בקללת כל אדם יש איסור אם הוא רשע אפילו, ולהמתבאר זה אינו מאחר שכל האיסור הוא מהאי קרא מהלאו שנאמר, ובו נאמר האי בעמך שדרשינן בעושה מעשה עמך, מני"ל לומר שיש איסור.

הרב יוסף ענגיל (חוסן יוסף, רצ"ז)

בענין ונשיא בעמך לא תאור, בעושה מעשה עמך, נראה דאם המקלל אינו עושה מעשה עמך, אז אסור לו לקלל גם מי שאינו עושה מעשה עמך.